

Reljef gorskog i primorskog prostora

Krški reljefni oblici

- **polja u kršu** – veliki reljefni oblici koji se ističu ravničarskim reljefom i debljim slojem tla što omogućuje njihovu gustu naseljenost i poljoprivredno iskorištavanje
- rijeke koje prolaze krškim poljima većinom su **ponornice**
- zbog zimskog plavljenja rijeka, polja su najčešće naseljena na rubnim dijelovima uz okolne uzvisine
- **stalno plavljena krška polja** u obliku jezera – Vransko jezero kod Biograda i Baćinska jezera
- najveća polja u kršu nalazimo u Lici – **Ličko, Gacko i Krbavsko polje** sa istoimenim rijekama **Lika, Gacka i Krbava**
- manjih dimenzija su Imotsko, Sinjsko i Vrgoračko krško polje, Čepić polje u Istri i Blatsko polje na Korčuli
- manji konkavni oblici – krške uvale, ponikve i doci
- **krške zaravni** – zaravnjeni kameni prostori obrasli rijetkom i niskom makijom – nastali korozijom, fluvijalnom erozijom i denudacijom – u prostoru sjeverne i srednje Dalmacije, uz rijeke Čikolu, Krku i Cetinu
- u krškim zaravnima česta je pojava **kanjona** koje su usjekle rijeke
- **prostor dinarskog sredogorja** – niz uzvisina od 500 do 1000 m
  - dinarski smjer pružanja reljefa – SZ - JI
  - **ličko sredogorje, Bukovica, Promina, Svilaja, Moseć, Mosor i Kozjak**
  - najviše dijelove čine dinarske planine koje se dijele na nekoliko lanaca:
    - na sjeverozapadu lanac – Snježnik, Risnjak, Viševica i Velebit (povezani Ričičkim i Senjskim bilom)
    - istočnije prema nizinskom području – Velika i Mala Kapela i Plješevica
    - granicu prema Istri čine Učka i Čičarija
    - u dalmatinskom području na granici s BiH – Dinara, Kamešnica i Zavelim
    - uz obalu, prema jugu – Biokovo i Rilić

Reljefni oblici u flišu i lesu

- **fliš** – nepropusni sediment na kojemu se izmjenjuju lapori, pješčenjaci, glina i konglomerat, a nastaje taloženjem čestica različite veličine
  - flišna područja su važna poljoprivredna područja – vodonepropusna i plodna tla
  - na kontaktu flišne i krške zone česti su površinski izvori vode
- **flišna pobrđa** – dolinski reljefni oblici nastali spiranjem, kliženjem i jaruženjem
  - najveće flišno pobrđe je područje istočne Istre (siva Istra), prostor Vinodola i Kaštela
  - najčešće između 100 i 400 m visine i vrlo raščlanjena reljefa
- **udoline u flišu** – nastaju fluviodenudacijskim procesima
  - na području Vinodola, Ravnih kotara, Konavala, na otocima Krku i Rabu
- **les** – sediment eolskog podrijetla na kojem nastaju plodna tla velike važnosti za poljoprivredu
  - najvažnije akumulacije lesa su otoci Susak i Unije, a nalazi se i na sjeverozapadu Ravnih kotara

Podmorski i obalni reljef

- Jadransko more je geološka zavalica između Alpa, Apenina i Dinarida, ispunjena vodom
- plići **sjeverozapadni** i dublji **jugoistočni** dio Jadrana, odvojeni su **palagruškim pragom** koji je okomita smjera pružanja SI-JZ
- u pleistocenu i holocenu – izdizanje morske razine (**transgresija mora**) – prosječna razina Jadranskog mora se izdiže za 121 m – istovremeno dolazi do tektonskih spuštanja što poplavljuje najnižih krških zavalica te krških i flišnih pobrđa
- posljedica – **dalmatinski tip obale** – smjer pružanja obale i otoka je paralelan (SZ – JI)
  - otoci su vrhovi antiklinala, a morski prolazi i kanali sinklinale
- malo abrazijskih reljefnih oblika zbog mladosti obale
- pravih klifova (strmaca) gotovo i nema – manji strmci mogu se naći na pučinskim stranama otoka, na zapadnim obalama Istre te na obalama južno od Dubrovnika
- obale Dugog otoka i Kornata – rasjedni strmci (nisu nastali abrazijom)